REGLEMENTĂRILE INTERNAȚIONALE PRIVIND EGALITATEA DE GEN ÎN CONTEXTUL UMANITAR

INTERNATIONAL REGULATIONS REGARDING GENDER EQUALITY IN A HUMANITARIAN ACTIONS

Doina CAZACU, ORCID: 0000-0002-0425-189X
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 341.231.14:316.346.2
e-mail: doina.cazacu@yahoo.com

Eforturile comunității internaționale de a soluționa conflictele pe cale pașnică, apărute între subiecții de drept internațional, din păcate, eșuează. Anul 2022, va fi cunoscut în istorie ca fiind un an în care aplicarea forței armate a reprezentat un mijloc de soluționare a diferendelor, în detrimentul mijloacelor politico-diplomatice. Conflictul armat din Ucraina reprezintă o amenințare la pacea și securitatea din Europa și întreaga lume, iar consecințele grave sunt: pierderea de vieți omenești, criza umanitară asociată cu numărul mare de persoane deplasate intern, strămutate, solicitante de azil sau altă formă de protecție internațională.

Integrarea egalității de gen consolidează, este de asemenea o abordare bazată pe drepturile omului în acțiunile umanitare, care se realizează prin respectarea și protejarea drepturilor și demnității, valori universal recunoscute ale fiecărei persoane, ca ființă umană. Prin urmare, includerea egalității de gen în acțiunile umanitare îmbunătățește impactul strategiilor și intervențiilor umanitare. Răspunsurile la întrebări, ce este genul, ce este egalitatea de gen și de ce aceste elemente sunt esențiale pentru acțiunile umanitare [1, p. 18].

Responsabilitatea față de populațiile afectate este înțeleasă ca fiind o responsabilitate reciprocă a furnizorilor de ajutor și a altor părți interesate (donatori, guverne) care s-au angajat să își folosească puterea și resursele în mod etic și responsabil pentru a „pune oamenii în centrul" acțiunilor umanitare. Actorii umanitari au datoria de a se asigura că asistența generează cele mai bune rezultate posibile pentru toate grupurile care sunt afectate de o criză.

Scopul prezentului demers științific este de a identifica reglementările internaționale privind egalitatea de gen în contextul umanitar.

Obiectivele cercetării se rezumă la o analiză generală a standardelor internaționale, a recomandărilor și documentelor de politici ale organizațiilor interguvernamentale, organizațiilor neguvernamentale internaționale, precum și ale altor actori implicați în cadrul conflictelor armate, privind asigurarea egalității de gen.

În vederea realizării prezentului studiu, analizând reglementările internaționale privind egalitatea de gen, a fost utilizată metoda logică.

Referindu-ne la noțiunile care sunt utilizate în instrumentele internaționale, se face trimitere la interzicerea discriminării pe criteriu de sex, această noțiune urmează a fi

înțeleasă ca fiind aspectele care sunt înnăscute, și reprezintă totalitatea caracteristicilor anatomofiziologice care diferențiază ființele umane în femei și bărbați. Genul/gender urmează a fi înțeles ca fiind aspectul social al relațiilor dintre femei și bărbați, care se manifestă în toate sferele vieții. Aspectele de gen sunt învățate și pot fi diferite de la o cultură la alta, de la o perioadă la alta [2, p.24].

Egalitatea de gen în context umanitar este o obligație ce reiese atât din dreptul internațional umanitar, cât și din dreptul internațional al drepturilor omului, cum ar fi: Declarația Universală a Drepturilor Omului [3]; Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (PIDCP); Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (PESC) [4], Convențiile de la Geneva din 1949 și a Protocoalelor Facultative din 1977 [5]; în special Convenția (IV) privind protecția civililor în timp de război) [6]; Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială [7]; Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei din 1979 și a Protocolului facultativ din 2000 [8]; Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale (CPI) din 17 iulie 1998, precum și un șir de recomandări și rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU (Rezoluția nr. 46/182 din 1991 [10], Rezoluția 1888 din 2009 [11] ș.a.).

Recomandarea Generală nr. 30 a Comitetului ONU privind eliminarea discriminării față de femei constată că violența împotriva femeilor și fetelor este o formă de discriminare care decurge din inegalitățile de gen, astfel cum este elaborată prin CEDAW. Atrage atenția asupra rolului conflictului în exacerbarea inegalităților de gen existente, ceea ce crește riscul violenței bazate pe gen pentru femei și fete. De asemenea, recunoaște că există continuități între violența bazată pe gen care are loc înainte, în timpul și după conflict [12].

Pentru a realiza acțiuni umanitare eficiente, echitabile și participative, este nevoie de a înțelege și a aborda nevoile specifice, prioritățile și capacitățile diverșilor beneficiari de asistență umanitară: femei, fete, bărbați și băieți.

În acțiunile umanitare realizate de către actorii umanitari (interni și internaționali) este primordial de important de a atrage atenția la nevoile specifice fiecărui beneficiar de asistență umanitară, iar factorii de impact pot fi diferiți: gen (gender), vârstă, dizabilitate, clasa socială, rasă, etnie religie, naționalitate, limba vorbită, starea economică, nivelul de educație etc.

Se constată că femeile și copiii reprezintă majoritatea oricărei populații de persoane strămutate, refugiate. Datorită unei combinații de diferiți factori, inclusiv discriminarea bazată pe gen în accesul la resurse, educație și angajare, îngrijire deficitară a sănătății reproductive și excluderea din procesele de luare a deciziilor, femeile strămutate, deplasate intern sau refugiate constituie unul dintre cele mai vulnerabile grupuri din lume [13].

Potrivit datelor preliminare, prezentate de reprezentanța UN Women în Republica Moldova, criza persoanelor deplasate ca urmare a conflictului armat din Ucraina creează și exacerbează riscuri și vulnerabilități specifice genului, și are ca rezultat acțiuni umanitare la o scară mai mare, având în vedere nevoile femeilor, fetelor, bărbaților și băieților [14].

Analizând reglementările internaționale în domeniul egalității de gen, putem concluziona că aceste instrumente au drept scop principal de a consolida drepturile și demnitatea tuturor ființelor umane. Comunitatea internațională propune conceptul de responsabilitate a statului: Statele au datoria de a susține drepturile omului și de a preveni și a răspunde la abuzurile drepturilor omului. Statele sunt obligate să prevină și să pedepsească încălcările drepturilor omului.

Referințe:

1. IASC, Le guide des genres pour les actions humanitaires. [Accesat: 23.08.2022]. Disponibil: https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/iasc_le_guide_des_genres_pour_les_actions_humanitaires.pdf, p. 18.
2. VOZIAN, N., TELEUCĂ, V. *Egalitatea de gen în Moldova: Ghid pe înțelesul tuturor*. Chișinău, 2019. [Accesat: 31.08.2022]. Disponibil: https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20Moldova/Attachments/Publications/2020/ABC%20on%20GE_Ghid%20final_compressed%20%281%29.pdf
3. Declarația Universală a Drepturilor Omului. [Accesat: 29.08.2022]. Disponibil: https://www.ohchr.org/en/udhr/documents/udhr_translations/rum.pdf
4. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale. [Accesat: 29.08.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115566&lang=ro
5. Lista tratatelor multilaterale la acare Republica Moldova este parte: [Accesat: 30.08.2022]. Disponibil: https://mfa.gov.md/sites/default/files/lista_tratatelor_multilaterale_incheiate_de_republica_moldova_4.pdf
6. Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, adoptat și deschis spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966. Intrat în vigoare la 23 martie 1967, în vigoare pentru Republica Moldova din 1998. [Accesat: 19.08.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115567&lang=ro
7. Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială. [Accesat: 28.08.2022]. Disponibil: https://www.ohchr.org/fr/professionalinterest/pages/cerd.aspx
8. Protocolul adițional la Convenția de la Geneva din 1949. [Accesat: 30.08.2022]. Disponibil: https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/protocol/
9. Statutul Curții Penale Internaționale. [Accesat: 28.08.2022]. Disponibil: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/NR/rdonlyres/ADD16852-AEE9-4757-ABE7-9CDC7CF02886/283948/RomeStatuteFra1.pdf
10. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 584/92. [Accesat: 30.08.2022]. Disponibil: https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/584/92/IMG/NR058492.pdf?OpenElement

11. Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 534/47. [Accesat: 30.08.2022]. Disponibil: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/534/47/PDF/N0953447.pdf?OpenElement
12. Recomandarea Generală nr. 30. [Accesat: 28.08.2022]. Disponibil: https://www.ohchr.org/fr/professionalinterest/pages/cerd.aspxhttps://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2015/Guidebook-CEDAW-General-Recommendation-30-Women-Peace-Security-en.pdf
13. Gender Equality in Humanitarian Assistance. [Accesat: 29.08.2022]. Disponibil:https://cdn.sida.se/publications/files/sida61850-gender-equality-in-humanitarian-assistance.pdf
14. Brief analysis on the gendered impacts of the crisis in Ukraine: a focus on Moldova. [Accesat: 29.08.2022]. Disponibil: https://moldova.un.org/en/191021-brief-analysis-gendered-impacts-crisis-ukraine-focus-moldova